

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЗА МАТЕРІАЛАМИ І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ НАУКОВЦІВ,
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
АСПІРАНТІВ,
МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**25 ЖОВТНЯ 2024 Р,
М. ОДЕСА**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти,
аспірантів, молодих учених

(25 жовтня 2024 р, м. Одеса)

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31 жовтня 2024 року)

Рецензенти:

Потапчук Т. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Сараєва І. В. – доктор філософії, завідувачка кафедри дошкільної і початкової освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Організаційний комітет:

Богущ Алла Михайлівна, дійсний член НАПН України, академік, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Попова Ірина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Діхтяренко Станіслава Вадимівна, викладач-стажист кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наукових праць за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 25 жовтня 2024 р. / за ред. Л. Березовської. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 192 с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти». У роботах розглянуто освітні технології підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасному інформаційному просторі; використання освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; зарубіжний досвід створення і впровадження освітніх інновацій у систему дошкільної освіти.

Збірник адресовано науково-педагогічним та педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, молодим ученим, усім, хто цікавиться проблемами сучасної дошкільної освіти.

Матеріали розміщено в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, їхню відповідність вимогам чинного правопису і достовірність фактів та статистичних даних несуть автори

Руслана НАЙДА,
доктор педагогічних наук, доцент кафедри
теорії та методики дошкільної освіти
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», м. Одеса (Україна)
e-mail: naida.rg@pdpu.edu.ua

ДУАЛЬНА ФОРМА ОСВІТИ ЯК НОВОВЕДЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ЗВО

Актуальність проблеми. В Україні дуальна форма освіти почала впроваджуватися, порівняно, нещодавно. Юридичне обґрунтування процесу розпочалося з розпорядження Кабінету міністрів від 19 вересня 2018 року «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти». У 2023 році Міністерство освіти і науки України затвердило «Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти». Інтенсифікація правових механізмів свідчить про зростання соціальної значущості феномену. Очевидно, що впровадження нової форми освіти спрямоване на розв’язання проблемних питань, що вимагає відповідних наукових досліджень. Одним з проблемних аспектів реалізації дуальної освіти є вихід її використання за межі робочих спеціальностей. Багатообіцяючим напрямом є реалізація нового освітнього підходу для підготовки педагогічних спеціальностей.

Мета статті – визначити специфіку впливу дуальної освіти на формування професійної компетентності майбутніх вихователів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У Законі України «Про освіту» (2017) зазначається, що дуальна освіта передбачає комбінування навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, зазвичай, на основі договору. Основною причиною виникнення й впровадження дуальної форми професійної освіти є суперечності, потреби й конкретні умови існування економічної системи та виробництва (Gessler, 2017). Дуальна освіта дозволяє підвищити показники теоретичних знань і

практичних навичок, порівняно з традиційними, інституційними формами освіти (Kocsis&Pusztai, 2021).

Виклад основного матеріалу Для досягнення мети дослідження було сплановано та реалізовано формувальний експеримент. Реалізація експерименту відбувалася протягом зимово-весняного періоду 2023 року. Незалежною змінною дослідження є програма дуальної освіти для майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Залежна змінна – професійна компетентність майбутніх вихователів. У досліджуваному феномені виділено такі структурні складові: мотиваційний (спрямованість на професію), когнітивний (теоретичні знання з дошкільної педагогіки та фахових методик), діяльнісний (фахові уміння й навички), рефлексивний (педагогічний самоаналіз) (Zdanevych et al., 2022). За основу було взято освітні програми конкретних ЗВО, але специфіка дуальної освіти визначалася відповідно до ресурсів і зайнятості фахівців закладу дошкільної освіти. Реалізація «практичної» частини програми дуальної освіти відбувалася у закладах дошкільної освіти міст Рівне, Луцька, Одеси. Загальна стратегія діяльності студента в закладі дошкільної освіти передбачала рух від пробних занять з вихованцями до все більшого рівня залученості у освітній процес. Перед початком реалізації програми було проведено емпіричний зріз спрямований на встановлення рівнів розвитку компонентів професійної компетентності майбутніх вихователів.

Для первинної й вторинної діагностики сформованості професійної компетентності було використано такі методики: тест «Рівень задоволеності професією» для вивчення мотиваційної складової (Староста, 2019); тести перевірки знань майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; анкета вивчення педагогічної рефлексії для вивчення рефлексивного компоненту (Староста, 2019).

Для вивчення діяльнісного компоненту професійної компетентності майбутніх вихователів використано спостереження. Критерії й показники моніторингу виділено на основі аналізу науково-методичної літератури та

досвіду фахівців дошкільної освіти. Зокрема, здійснювалося спостереження за комунікативними вміннями, сформованістю володіння методичними прийомами, емоційним самоконтролем, здібностями до управління дитячим колективом, здатністю до розуміння особистості дитини.

Валідність і надійність інструментів дослідження обґрунтована їх використанням у дослідженнях фахового розвитку вихователів (Zdanevych et al., 2022).

Збір даних здійснювався у процесі безпосередньої взаємодії зі здобувачами освіти. Автори дослідження регулярно контролювали хід роботи здобувачів у закладі дошкільної освіти для вчасного нівелювання чинників дестабілізації освітнього процесу. Зазначимо, що конфліктів між студентами і фахівцями дошкільної освіти не спостерігалось. Етичні критерії дотримувалися через згоду студентів у дослідженні, де визначалися перебіг і можливі проблемні аспекти експерименту. З іншого боку, про реалізацію експериментальної програми було інформовано батьків вихованців закладів освіти. Експериментатори не знаходилися в родинних зв'язках з учасниками дослідження, що допомагало уникнути конфлікту інтересів.

Початкова діагностика свідчить про переважання низького рівня мотиваційного компоненту майбутніх вихователів. Такі показники фіксуються майже у 60 % досліджуваних. У третини студентів виявлено середні показники сформованості складової. Найменше осіб (трохи більше 10 %) мають низькі показники спрямованості на професійну мотивацію. У цілому, результати вказують на недостатню сформованість компоненту задоволеністю педагогічною професією. Після реалізації формувального експерименту, ми не виявили суттєвих змін у тенденціях прояву мотиваційного компоненту в обох групах. Трансформації рівня задоволеності професією є основою для констатування відсутності ефективного впливу дуальної освіти на мотиваційний компонент компетентності вихователів.

Первинна діагностика когнітивного компоненту виявила домінування середнього рівня – показники виявлено у половини респондентів. Третина

майбутніх вихователів характеризується високим рівнем теоретичної підготовки у майбутній професії. Близько 20 % учасників дослідження мають низький рівень знань зі спеціальності 012 Дошкільна освіта. Когнітивний компонент має вищі початкові показники розвитку, порівняно з іншими складовими професійної компетентності студентів. У процесі реалізації програми дуальної освіти виявлено зміни компоненту в обох групах. У контрольній групі кількість осіб з високим рівнем теоретичних знань зі спеціальності 012 Дошкільна освіта зросла на 17,81%. Аналогічний відсоток спостерігається у тенденціях низького рівня когнітивної складової, лише у бік зниження кількості. В експериментальній вибірці зміни сформованості компоненту діагностовано лише у кількох студентів, тому результати знаходяться у межах статистичної похибки. Результатом нашого аналізу є твердження про те, що традиційна форма освіти є більш ефективною для формування теоретичних знань, ніж дуальне навчання.

На початку дослідження у 64 % досліджуваних студентів виявлено середній рівень сформованості діяльнісного компоненту. Майже чверть опитаних мають низькі значення. Найменший відсоток майбутніх вихователів має високий рівень компоненту. Розвиток професійних умінь і навичок майбутніх вихователів є недостатнім, зважаючи на те, що мова йде про дослідження випускників бакалаврату. У контрольній групі кількість осіб з високим рівнем компоненту суттєво не змінилася після завершення експерименту. Середні показники зросли у 16,44 % опитаних. Частка студентів з низьким рівнем умінь і навичок вихователя знизилася на 19,18 %. У цілому, фіксується помірне покращення сформованості діяльнісного компоненту в інституційній вищій освіті. В експериментальній групі після впровадження програми дуальної освіти високі показники складової зросли у 32,92 % студентів. Середній рівень нівельовано у 9,75 %. Низький рівень діяльнісного компоненту професійної компетентності знизився у 23,17 % учасників дослідження. У цілому, ефективність дуальної освіти для формування фахових

умінь і навичок майбутніх вихователів є дещо вищою, ніж ефективність традиційної форми професійної освіти.

Більше, ніж половина учасників дослідження мають середні значення педагогічної рефлексії. Біля третини студентів характеризуються низьким рівнем цієї складової. Високий рівень педагогічної рефлексії властивий для 10 % майбутніх вихователів. У контрольній групі цей компонент суттєво не змінився після реалізації програми дуальної освіти. Усі зрушення знаходяться у межах статистичної похибки. В експериментальній вибірці значущих перетворень у тенденціях високих показників не виявлено. Водночас, у 21,95 % досліджуваних студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта підвищилися показники середнього рівня рефлексивного компоненту. Кількість осіб з низьким рівнем знизилася на 23,17 % після реалізації програми дуальної освіти. Результати вказують на позитивну роль формувального впливу для розвитку професійного самоаналізу.

Висновки. Актуальність вивчення впливу дуальної форми освіти на формування професійної компетентності майбутніх вихователів полягає у недостатній теоретичній розробленості проблеми і її значущості для соціального та економічного розвитку держави. Основними умовами ефективного впровадження дуальної освіти у процес професійної підготовки вихователів є врахування вимог роботодавців і ринку праці, детальне інформування про особливості дуальної освіти, оновлення навчально-методичного забезпечення, індивідуальне консультування студентів фахівцями організації, подолання розриву між теорією й практикою, фінансове стимулювання усіх суб'єктів освітнього процесу.

Література

1. Akour, M., Alenezi, M. (2022). Higher Education Future in the Era of Digital Transformation. *Educ. Sci.*, 12, 784. <https://doi.org/10.3390/educsci12110784>

2. Gessler, M. (2017). Educational transfer as transformation: A case study about the emergence and implementation of dual apprenticeship structures in a

German automotive transplant in the United States. *Vocations and Learning*, 10(1), 71–99. <https://doi.org/10.1007/s12186-016-9161-8>

3. Khandaker, R. (2021). Professional Training: Crucial Need to Enhance the Efficacy of Preschool Teachers in the Context of Bangladesh. *Oalib*, 08(9), 1–23. <https://doi.org/10.4236/oalib.1107880>

4. Kocsis, Z.&Pusztai, G. (2021) A double road to success? Impact of dual education on effectiveness. *Research in Post-Compulsory Education*, 26, 2, 164–188, <https://doi.org/10.1080/13596748.2021.1909923>

5. Starosta, V. (2019) *Pedagogical Research: Methodical Materials for Practical Classes and Independent Work of Students*, Uzhhorod: Sabov A. M, 2019.

6. Zdanevych, L.; Pisotska, L.; Honchar, N.; Myskova, N.; Kazakova, N. (2022) The role of self-learning in the practical training among preschool teachers. *IJERE*. 2022, 11, 1125–1133. <https://doi.org/10.11591/ijere.v11i3.22594>

Надія ФРОЛЕНКОВА,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький (Україна)

e-mail: nadiychuk@ukr.net

Лариса ТІМЧЕНКО,

здобувачка освітнього рівня магістр, спеціальності 012 Дошкільна освіта,
група ЗМДО-81, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,

м. Хмельницький (Україна)

e-mail: larisatimcenko302@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку системи освіти є актуальною проблема організації професійної самореалізації майбутніх фахівців дошкільної освіти, яка зумовлена потребою в підготовці висококваліфікованих педагогів, здатних до ефективної професійної

ЗМІСТ

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Babchuk O.

Organization of the communicative process in an institution of pre-school education3

Березовська Л.І.

Цифрова компетентність як складник професійної компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти..... 8

Богущ А.

Технологічний підхід у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти.. 14

Гуданич Н.

Фасилітативна підтримка розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій 20

Діхтяренко С.

Конструювання як інноваційно-креативна технологія у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до дослідно-експериментальної роботи 25

Lystopad O.

Professionally oriented potential of the educational environment of a pedagogical university 31

Моргун В.

Організаційні засади методичної роботи в закладі дошкільної освіти 37

Найда Р.

Дуальна форма освіти як нововведення у професійній підготовці майбутніх вихователів у ЗВО 42

Фроленкова Н., Л. Тімченко.

Професійна самореалізація майбутніх фахівців дошкільної освіти як психолого-педагогічна проблема..... 47

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ (ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ)

Аржанухіна С., О. Перцова., Ю. Богославська.

Використання методів арт-терапії у формуванні міжособистісних відносин дошкільників та молодших школярів 52

Борова В.

Використання моделювання в педагогічному коригуванні звукової культури мовлення дітей старшого дошкільного віку 56

Vertel A.

Helmut figdor's psychoanalytic pedagogy: in-depth psychological aspects of the work of a psychoanalytic-oriented teacher at an institution of pre-school educational 60

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**«СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**Збірник наукових праць
І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої
освіти, аспірантів, молодих учених**

25 жовтня 2024 р.

За загальною редакцією Л. Березовської

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк.11,16

**ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”**

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,

Тел. (050) 433-67-93

email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

№4191 від 12.11.2011р.

